

Opbrengsten van technisch lezen en spelling verbeteren

Er is een taal-lees groep opgezet onder leiding van de Taal/lees coördinator.

Om niet kwetsbaar te zijn en/of afhankelijk van één persoon, is een werkgroep gevormd.

De taal/lees groep heeft als doel om de leesbeleving van de leerlingen te verhogen, resultaten van Begrijpend en Technisch lezen te verbeteren en de kwaliteit van de taal/lees/spelling instructies door de leerkrachten te beoordelen en zo nodig te verbeteren.

Voor dit laatste wordt de kennis en ervaring van Marcel Schmeier gebruikt om dit te kunnen organiseren.

We zullen onze activiteiten grotendeels richten op de volgende aspecten:

Aandacht voor leesmotivatie is één van de kernelementen van effectief leesonderwijs. Een belangrijk middel in het bestrijden van onderwijsachterstanden.

Leesmotivatie draagt bij aan een positieve leesspiraal: gemotiveerde lezers lezen vaker, zetten door bij moeilijkheden, oefenen daardoor hun leesvaardigheid en dat zorgt weer voor meer zelfvertrouwen en motivatie.

Wat is leesbegrip?

Begrijpend lezen is een complexe vaardigheid en in de loop der jaren zijn er verschillende definities gebruikt om te omschrijven wat het is en hoe een lezer tot begrip van een tekst komt. Kenmerkend in al deze definities is dat begrijpend lezen een proces is waarbij verschillende aspecten in interactie met elkaar een rol spelen, namelijk: de lezer, de tekst, de activiteit en de socioculturele context

Mondelinge taal is de basis

Het schoolsucces van leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door de mondelinge taalvaardigheid. Goede mondelinge taalvaardigheden zijn belangrijk om goed te kunnen functioneren

op school en later in de maatschappij. Mondelinge taal heb je namelijk continu nodig, niet alleen voor het verwerven en verwerken van kennis, maar ook om sociale contacten op te bouwen.

Daarnaast is mondelinge taalvaardigheid het startpunt van leesvaardigheid. De mondelinge taalvaardigheid van een kind aan het begin van het primair onderwijs is de beste voorspeller van leesprestaties, niet alleen in het primair onderwijs maar ook in het voortgezet onderwijs

Het inzetten van directe instructie

Directe instructie is een gestructureerde manier van lesgeven, die een grote impact heeft op de leerresultaten. Kenmerkend is de stapsgewijze aanpak, waarbij de leraar sturend is, maar ook de leerlingen activeert. Daarvoor zijn verschillende didactische technieken beschikbaar. Directe instructie wordt met succes toegepast in basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs.

Fonemisch bewustzijn: fundament voor het leren lezen

Fonemisch bewustzijn speelt een belangrijke rol bij het leren lezen. De kennis die je hebt over klanken is namelijk nodig om het alfabetisch principe aan te leren en je taalvaardigheid uit te breiden.

Om te leren lezen is fonemisch bewustzijn noodzakelijk. Het gaat erom dat je beseft dat woorden uit afzonderlijke klanken zijn opgebouwd, dat je hier bewust over kunt nadenken en dat je met de klanken kunt 'spelen' zodat je andere woorden kunt vormen. De basis voor het lezen ligt in het feit dat aan elke klank in een woord een geschreven letter(combinatie) ofwel grafeem gekoppeld kan worden. We noemen deze fonem-grafeemkoppeling ook wel het alfabetisch principe. De ontwikkeling van het fonemisch bewustzijn krijgt daarom veel aandacht in de fase van ontluikende/beginnende geletterdheid van het jonge kind en in de aanloop naar het leesonderwijs in groep 3.

Opbrengsten van Taal en Rekenen verhogen door kwaliteit van de instructie te verbeteren

We willen een uniforme wijze van instructie binnen de school terugzien en zetten hierbij de expertise van Marcel Schmeier (EDI) in.

Het doel is om niveau 1S te verbeteren tot minimaal het niveau van gelijkwaardige scholen.

We zullen onze activiteiten grotendeels richten op de volgende aspecten:

Directe instructie is een gestructureerde manier van lesgeven en heeft een grote impact op leerresultaten.

Wat is bekend over directe instructie?

De effectiviteit van het directe instructie-model (DI-model) is overtuigend aangetoond. Onderzoek laat zien dat directe instructie positieve effecten heeft en leidt tot betere leerresultaten binnen verschillende domeinen: taal, rekenen en zaakvakken.

Er zijn verscheidene modellen ontwikkeld die gebaseerd zijn op het DI-model. Deze modellen verschillen op sommige aspecten van elkaar, maar bevatten voornamelijk overeenkomsten. Het klassieke instructiemodel bestaat uit zes stappen. Om de voortgang van de leerlingen te volgen, te zorgen dat ze actief betrokken zijn bij de les en om terugkoppeling te geven, wordt gebruik gemaakt van een aantal didactische technieken.

Rekendidactiek

Om rekenen te onderwijzen worden verschillende soorten methoden ingezet. Deze methoden variëren van realistisch rekenen tot methoden die meer gericht zijn op de basisvaardigheden (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen). Uit vergelijkend onderzoek in Nederland en daarbuiten blijkt dat de keuze voor een methode niet veel uitmaakt voor de rekenprestaties van

basisschoolleerlingen. Het is juist van belang hoe de leraar met een methode omgaat (Hickendorff et al., 2017).

Interventies voor specifieke doelgroepen: kleuters

Hoewel kleuters nog niet expliciet aan het rekenen zijn, wordt er wel al de basis gelegd voor latere rekenvaardigheid. Om in groep 3 te kunnen beginnen met rekenen is voorbereidende rekenvaardigheid nodig bij kleuters. Hieronder vallen vaardigheden zoals tellen, het kennen van getalsymbolen en het vergelijken van numerieke hoeveelheden. Voor kleuters met een achterstand op het gebied van voorbereidende rekenvaardigheid is het remediërend programma 'Op weg naar rekenen' effectief om in te zetten (Toll & Van Luit, 2014; Van Luit & Toll, 2013).

Tutoring door onderwijspersoneel

Eén-op-één tutoring of tutoring in een kleine groep is één van de meest effectief bewezen interventies om taal en rekenen/wiskunde op een hoger niveau te krijgen bij leerlingen die moeilijkheden ondervinden.

Tutoring kan opgelopen leervertragingen grotendeels wegwerken. Dit blijkt uit diverse meta-analyses en systematische reviews die zich baseren op een grote hoeveelheid onderzoek van hoge (methodologische) kwaliteit. Het meeste onderzoek is uitgevoerd in het buitenland. Tutoring wordt vooral toegepast in het primair onderwijs. Daarom is er vooral onderzoek beschikbaar voor leerlingen uit het primair onderwijs, bij leerlingen uit het voortgezet onderwijs is minder onderzoek naar de effecten van tutoring gedaan. Voor leerlingen uit de lagere groepen van het primair onderwijs lijkt het effect van tutoring een fractie groter te zijn dan voor leerlingen uit hogere groepen van het primair onderwijs en leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Het effect van tutoring voor de taal- en reken-/wiskundeprestaties van leerlingen is ongeveer even groot. Tutoring is kosteneffectief, dat wil zeggen dat de investering loont. De kosten van tutoring kunnen evenwel worden verminderd door één tutor met een klein groepje van maximaal vijf leerlingen te laten werken.

Effectieve feedback in de klas

Feedback is een van de belangrijkste factoren bij het leren van leerlingen.

Wat is feedback?

Het belangrijkste doel van feedback is om leerlingen te helpen het gat te dichten tussen wat ze nu kunnen en het (leer)doel waar ze naartoe werken (Hattie & Timperley, 2007).

Feedback moet daarom altijd gerelateerd zijn aan de volgende drie vragen:

1. Waar ga je naartoe, oftewel wat is het (leer)doel? (feedup)
2. Waar sta je nu ten opzichte van dat (leer)doel? (feedback)
3. Wat kun je concreet doen om een stap verder te komen? (feedforward)

Burgerschapdocument toetsen aan de dagelijkse praktijk

Er ligt nu een document Burgerschap. We hebben een nulmeting laten plaatsvinden.

Domein

Het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving.

Verbetering aansluiting groep 2 naar groep 3

Het is belangrijk dat we ons bewust zijn van de transitie die kinderen meemaken bij de overgang van groep 2 naar 3 en dat we ons realiseren dat veel van de kinderen in groep 3 nog typische eigenschappen van het jonge kind bezitten.

De overgang van groep 2 naar 3 is niet alleen een reflectie van de oude overgang van kleuterschool naar lagere school. In deze leeftijdsperiode maken kinderen ook een ontwikkeling door die anders werken mogelijk maakt. Alleen maken niet alle kinderen die ontwikkeling op exact hetzelfde moment door.

Voor ons ligt er een taak om een balans te vinden tussen de strakke programmatische aanpak die bepaalde aanvankelijke leerprocessen vragen en aansluiten bij het eigene van het jonge kind.

Het jonge kind

Volgens de ontwikkelingspsychologie is 'een jong kind', een kind tussen de 0 en 7 jaar. Pedagogen en psychologen die zich buigen over ontwikkelingsfasen constateren telkens dat er een verschil is tussen kleuters en 'schoolkinderen'. Een kleuter is geen schoolkind, het is dan ook begrijpelijk dat het schoolse leren van oudsher pas bij zes/zeven jaar begon. Volgens een belangrijke grondlegger van het onderwijs aan kleuters, Fröbel zijn jonge kinderen gericht op de binnenwereld: ze worden beheerst door impulsen van binnenuit. De buitenwereld geven ze vorm in overeenstemming met hun eigen natuur. Groeien en ontwikkelen doen jonge kinderen van binnen naar buiten. Voor die leeftijd is het niet zo effectief om de buitenwereld als startpunt te willen nemen voor leer- en ontwikkelingsprocessen, jonge kinderen zijn vooral bezig met hun eigen wereld. Vanaf een jaar of zes is het kind volgens Fröbel gericht op de buitenwereld. Ontwikkeling gaat vanaf de schoolkindfase van buiten naar binnen. Nu staan de meeste kinderen open voor kennisoverdracht via een leerkracht of een boek.

Kinderen van vier, vijf en zes jaar leren als hun hele innerlijke wezen ergens door gegrepen wordt. Je kunt dit duidelijk waarnemen in een kringgesprek: een kringgesprek in een kleutergroep verloopt totaal anders dan in groep 5. Kleuters hebben nog niet voldoende besef dat anderen ook een beeld van hen kunnen hebben, hun empathisch vermogen moet zich nog verder ontwikkelen (Theory of mind). Zij kunnen zich amper voorstellen dat een mondeling verslag van de verjaardag van oma niet interessant gevonden wordt door de andere kinderen in de kring. Kinderen in groep 5 zijn zich veel bewuster van 'hoe ze over komen' bij anderen en passen daar vaak hun uitingen op aan. Mee kunnen doen en mee mogen doen (deel zijn van een groep) speelt een belangrijke rol in het leven van oudere kinderen. De meeste kinderen van (af) groep 5 reageren hierdoor minder onbevangen in hun interacties met anderen.

In groep 3 vinden we zowel vijf, zes en zevenjarigen. Het is belangrijk dat er in deze fase aandacht is voor continuïteit, een doorgaande lijn naar een nieuwe fase.

Teamkracht ontwikkelen

Onderzoek na onderzoek laat zien wat het verschil maakt in de kwaliteit van het onderwijs: schoolleiders en leraren die samen het onderwijs verbeteren. Zij bereiken meer met hun leerlingen.

Een verbetercultuur maakt dat je elke dag bezig bent met kwaliteitsverbetering en dus samen aan nóg beter onderwijs werkt. Op een school met een verbetercultuur werk je samen aan nog beter onderwijs. Maar hoe ziet zo'n cultuur eruit?

Drie randvoorwaarden

Aan de basis staan drie randvoorwaarden (ambitie, ritmiek en retrospective):

Ambitie.

Aan het begin van het schooljaar herijk je als schoolteam de ambitie en bepaal je aan welke onderwijsinhoudelijke thema's je dit jaar wil werken. Deze thema's zet je in een jaarbord, verdeeld over verschillende periodes. Ter voorbereiding op deze verbeterthema start er een kleine groep (drie of vier personen), die de situatie in kaart brengt en op zoek gaat naar relevante bronnen. Dit groepje deelt deze kennis bij de start van het verbeterthema. Leraren gebruiken dit ter inspiratie voor de doelen en acties, waar ze aan werken.

Ritmiek.

Vervolgens ga je in (kleinere) teams van 6 tot 10 docenten met deze thema's aan de slag. Dat doe je in periodes van 6 tot 8 weken. Elke periode start je met het omzetten van een thema in een concreet en haalbaar doel waar je wekelijks aan werkt.

Retrospective.

Aan het einde van elke periode kijk je als team terug naar jullie doel en de onderlinge samenwerking. De werkvorm die je hiervoor gebruikt heet 'retrospective' en leidt tot acties voor de volgende periode.

Om in een periode je onderwijsdoelen te realiseren werk je als team aan de lespraktijk met de vier instrumenten. Deze instrumenten zijn:

De bord- en werksessie.

De bordsessie is een wekelijkse, korte sessie, waarin je met je collega's en de schoolleiding de voortgang bespreekt op jullie doelen voor deze periode. Aansluitend ga je in een werksessie met de bijbehorende acties aan de slag.

Gezamenlijk lesontwerp.

De doelen die je met je team stelt vertaal je in tweetallen naar de dagelijkse lespraktijk. Daarbij gebruik je elkaars kennis en kijk je samen welke handvatten onderwijsonderzoek biedt.

Lesbezoek en feedback.

Of een verbeterd lesontwerp werkt, blijkt pas in de praktijk. Daarom geef je als leraar deze les en vraag je je collega deze les te observeren. Doel van de observatie is te zien en te horen wat het effect van de les op leerlingen is.

De stem van de leerling.

De leerling of de student is de grootste inspiratiebron voor nieuwe doelen en acties. Zij kunnen bij uitstek feedback geven over het onderwijs en werken zo mee aan verbetering.

Kinderen kunnen hun eigen talenten onder woorden brengen

We denken dat het belangrijk is dat kinderen hun talenten kennen.

Daarom voeren we talentgesprekken met kinderen. Zo'n gesprek zorgt ervoor:

- Dat kinderen hun eigen talenten onder woorden kunnen brengen zodat zij meer veerkracht en weerbaarheid ontwikkelen.
- Dat kinderen zich bewust worden dat talent niet gaat over het uitblinken in een bepaalde activiteit, maar dat het juist gaat over activiteiten die je leuk vindt, die je voldoening geven, en die maken dat de tijd vliegt
- Dat kinderen hun eigen talenten onder woorden kunnen brengen aan de hand van o.a. het materiaal dat we hebben ontwikkeld om op zo'n manier bij te dragen tot een positief zelfbeeld, meer veerkracht en weerbaarheid

Zo kan elk kind beter omgaan met de uitdagingen die op hun pad liggen.

Om dit te bereiken, hebben we de training Kindertalentenfluisteraar van Luc Dewulf en Els Pronk gevolgd.

Plataanstrjitte 2
9051RB Stiens
058-2571898
www.dejint.nl

School met dynamisch onderwijs